

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 19 lutego 2015 roku Sąd Rejonowy w Rawie Mazowieckiej w sprawie z wniosku G. J. z udziałem J. J. (1) o podział majątku dorobkowego:

- ustalił, że w skład majątku wspólnego G. J. i J. J. (1) wchodzi składniki majątkowe szczegółowo wymienione w punkcie 1), lit. a) – hh) postanowienia;
- dokonał podziału majątku wspólnego G. J. i J. J. (1) w sposób opisany w punkcie 2) postanowienia, w tym zasądził tytułem dopłaty od J. J. (1) na rzecz G. J. kwotę 68.635 zł, płatną w terminie 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia, z ustawowymi odsetkami w razie przekroczenia terminu płatności;
- ustalił, że G. J. poniósł nakłady z majątku odrębnego na majątek wspólny w kwocie 18.552 zł i w związku z tym z tytułu rozliczenia tego nakładu zasądził od J. J. (1) na rzecz G. J. kwotę 9.276 zł, płatną w terminie 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia, z ustawowymi odsetkami w razie przekroczenia terminu płatności;
- nakazał pobrać od J. J. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Rawie Mazowieckiej kwotę 749,98 zł tytułem zwrotu wydatków poniesionych w toku postępowania, które nie znalazły pokrycia w uiszczonych przez strony zaliczkach;
- ustalił, że w pozostałym zakresie strony ponoszą koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

Powyższe rozstrzygnięcie zaskarżył apelacją wnioskodawca G. J.

w zakresie:

- pkt. 2b ppkt ii, iii, iv, v, vi, vii, viii, ix, x, xi, xii, xiii, xiv, xvi, xvii, xviii, xix, xxvi, xxvii, xxviii, xxiv;
- pkt 2d w całości;
- pkt 2e w całości (z wyłączeniem ppkt xiv);
- pkt. 3 w całości;
- pkt 4 w całości;
- pkt 5 w całości,

zarzucając rozstrzygnięciu naruszenie:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w sposób niewszechstronny i niezgodny z zasadami logicznego rozumowania oraz doświadczenia życiowego i uznanie, że ruchomości wskazane w zaskarżonej części pkt. 2b należy przyznać na wyłączną własność wnioskodawcy, podczas gdy z prawidłowej analizy stanu faktycznego wynika, że rozwiązaniem zgodnym z zasadami logicznego rozumowania będzie przyznanie tych ruchomości na wyłączną własność uczestniczki postępowania;
- art. 45 § 1 k.r.o. oraz art. 227, 231, 245 i art. 358¹ § 3 k.p.c. oraz art. 6 k.c. poprzez ich błędne zastosowanie i nieprawidłową wykładnię oraz przyjęcie, że uczestniczka powinna zwrócić wnioskodawcy jedynie kwotę 9.276 zł, podczas gdy z prawidłowej analizy ww. norm wynika, iż uczestniczka winna zwrócić wnioskodawcy kwotę 52.282 zł, tytułem poniesionych przez niego nakładów na majątek wspólny stron;

- art. 520 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie i nieprawidłową wykładnię oraz przyjęcie, że uczestniczka powinna pokryć jedynie koszty związane z częściowym wynagrodzeniem biegłego w kwocie 749,98 zł pokryte tymczasowo ze Skarbu Państwa, podczas gdy z prawidłowej analizy przepisu wynika, iż uczestniczka powinna zwrócić wnioskodawcy połowę opłaty sądowej od wniosku oraz połowę zaliczki na biegłego, a tym samym część wynagrodzenia dla biegłego w wysokości 749,98 zł powinna zostać pokryta po połowie przez uczestniczkę i wnioskodawcę.

W oparciu o powyższe, skarżący wniosł o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez:

- dokonanie podziału majątku wspólnego G. J. i J. J. (1) w ten sposób, aby przedmioty wskazane w pkt. 2b w zakresie ppkt ii, iii, iv, v, vi, vii, viii, ix, x, xi, xii, xiii, xiv, xvi, xvii, xviii, xix, xxvi, xxvii, xxviii, xxiv, przyznać na wyłączną własność uczestniczki postępowania;

- zasądzenie tytułem dopłaty od J. J. (1) na rzecz G. J. kwoty 72.065 zł, płatnej w terminie 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia, z ustawowymi odsetkami w razie przekroczenia terminu płatności;

- zobowiązanie J. J. (1) do wydania G. J. ruchomości z pkt. 2e ppkt xiv, tj. 2 regały metalowe;

- ustalenie, że G. J. poniósł nakłady z majątku odrębnego na majątek wspólny w kwocie 18.552 zł i w związku z tym z tytułu rozliczenia tego nakładu zasądzenie od J. J. (1) na rzecz G. J. kwotę 52.282 zł, płatną w terminie 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia, z ustawowymi odsetkami w razie przekroczenia terminu płatności;

- zasądzenie od uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawcy połowy uiszczonej opłaty sądowej, tj. 500 zł oraz połowę uiszczonej zaliczki na biegłego, tj. 1.250 zł tytułem zwrotu poniesionych kosztów sądowych przez wnioskodawcę,

oraz zasądzenie od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Z przedmiotowym orzeczeniem nie zgodziła się również uczestniczka postępowania J. J. (2), która zaskarżyła je apelacją w zakresie pkt 2) litera d) oraz pkt 3). Skarżąca zarzuciła Sądowi Rejonowemu naruszenie:

- art. 233 § 1 w zw. z art. 212 § 3 k.p.c. poprzez przekroczenie zasad swobodnej oceny dowodów i uznanie, że uczestniczka ma możliwości finansowe pozwalające jej na spłatę wnioskodawcy w określonym 6 miesięcznym terminie oraz, że jednocześnie termin ten jest terminem właściwym i pozwalającym na zgromadzenie przez nią środków pieniężnych w sytuacji, w której uczestniczka pracując jako ekspedientka w sklepie zarabia ok. 1.269,84 zł miesięcznie netto, ma na utrzymaniu dwójkę małoletnich dzieci w wieku szkolnym, których ojcem jest wnioskodawca, a który nie chce partycypować w kosztach utrzymania dzieci w wymiarze istotniejszym, natomiast działka, o której wspomina sąd w uzasadnieniu jest objęta współwłasnością ułamkową, a sprzedaż lokalu w tak krótkim terminie jest nie realna.

W konkluzji do powyższego zarzutu, skarżąca wniosła o:

- zmianę postanowienia w pkt. 2 lit. d poprzez zasądzenie tytułem dopłaty od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy kwoty 68.635 zł płatnej w 6 rocznych ratach po 11.439,20 zł każda, w następujących terminach:

a) I rata płatna do 15 grudnia 2015 r. w kwocie 11.439,20 zł;

b) II rata płatna do 15 grudnia 2016 r. w kwocie 11.439,20 zł;

c) III rata płatna do 15 grudnia 2017 r. w kwocie 11.439,20 zł;

d) IV rata płatna do 15 grudnia 2018 r. w kwocie 11.439,20 zł;

e) V rata płatna do 15 grudnia 2019 r. w kwocie 11.439,20 zł;

f) VI rata płatna do 15 grudnia 2020 r. w kwocie 11.439,20 zł;

wraz z ustawowymi odsetkami w razie przekroczenia terminu płatności którejkolwiek z rat;

- zmianę postanowienia w pkt. 3 poprzez zasądzenie tytułem rozliczenia nakładu poniesionego przez wnioskodawcę z majątku odrębnego na majątek wspólny, dopłaty w kwocie 9.276 zł płatnej w 3 rocznych ratach po 3.092 zł każda, w następujących terminach:

a) I rata płatna do 15 stycznia 2016 r. w kwocie 3.092 zł;

b) II rata płatna do 15 stycznia 2017 r. w kwocie 3.092 zł;

c) III rata płatna do 15 stycznia 2018 r. w kwocie 3.092 zł;

oraz zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy była zasadna jedynie częściowo, uczestniczki postępowania zaś w całości.

Przede wszystkim podkreślić jednak należy prawidłowość ustalonego w sprawie przez Sąd Rejonowy stanu faktycznego, który był niezasadnie kwestionowany zarówno przez wnioskodawcę G. J. jak i uczestniczkę postępowania J. J. (1). Sąd Rejonowy właściwie ustalił istotne w sprawie okoliczności, w tym sytuację materialną J. J. (1), w szczególności wysokość uzyskiwanych przez nią dochodów. Ustalenia Sądu Rejonowego Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własne. Podniesione zaś przez skarżących zarzuty naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. dotyczyły w istocie oceny prawnej stanu faktycznego niniejszej sprawy.

Przechodząc zatem do tej oceny, należy w pierwszej kolejności rozpoznać zarzuty apelacji G. J., gdyż ustalenie kwestionowanej przez niego wysokości dopłat, poprzedza i ma wpływ na oznaczenie kwestionowanego przez skarżącą terminu i sposobu ich uiszczenia.

I tak, zdaniem Sądu Okręgowego prawidłowym był, wbrew stanowisku skarżącego, sposób podziału ruchomości oznaczonych w pkt. 2b skarżonego postanowienia. Przede wszystkim, znaczna ich część została przyznana G. J. w rezultacie zgodnych ustaleń między nim a J. J. (1), poczynionych na rozprawie w dniu 5 lutego 2015 r. Zgodny wniosek stron nie budził wątpliwości, a przy tym nie sprzeciwiał się kryteriom, o których mowa w art. 622 § 2 in fine k.p.c. (nie naruszał prawa ani zasad współżycia społecznego, ani też nie naruszał w sposób rażąco interesu osób uprawnionych).

Odnośnie zaś pozostałych składników majątkowych, których nie chciała żadna ze stron, Sąd Rejonowy orzekł o nich według własnego uznania, mając na uwadze interes stron, w szczególności ciężar dopłat obciążających uczestniczkę postępowania względem wnioskodawcy. Przyznanie tych ruchomości wnioskodawcy zmniejszyło zakres niezbędnej na jego rzecz dopłaty.

Częściowo zasadny okazał się natomiast zarzut skarżącego co do nieprawidłowości kwoty zasądzonej tytułem rozliczenia poniesionego przez niego nakładu z majątku odrębnego na majątek wspólny. Rzeczywiście jest tak, że wartość nakładu z majątku odrębnego jednego z małżonków na ich majątek wspólny, polegającego na wpłacie dokonanej przez tego małżonka na wkład mieszkaniowy związany ze spółdzielczym prawem do lokalu, odpowiada w chwili podziału tego majątku takiej części wartości spółdzielczego prawa do lokalu, jaką część stanowiła ta wpłata w stosunku do całego wkładu mieszkaniowego wpłaconego przez małżonków, od zgromadzenia którego uzależniony był przydział mieszkania.

Po wtóre, w przypadku równych udziałów małżonków w majątku wspólnym, w wyniku podziału wartość aktywów przyznanych każdemu z małżonków winna się różnić między nimi o wartość nakładów. Każdy małżonek będący

uczestnikiem postępowania powinien otrzymać aktywa odpowiadające połowie majątku wspólnego oraz wartość nakładów poczynionych z majątku osobistego na majątek wspólny.

Jednakże, omawiany zarzut nie mógł doprowadzić do zasądzenia od J. J. (1) na rzecz G. J. zwaloryzowanej kwoty 52.282 zł, tytułem poniesionych przez skarżącego nakładów na majątek wspólny stron. Przyczyną tego jest stanowisko skarżącego zajęte podczas rozprawy w dniu 5 lutego 2015 r. Pełnomocnik skarżącego wniósł bowiem o rozliczenie nakładu z majątku osobistego wnioskodawcy na majątek wspólny stron w kwocie 18.552 zł, oświadczając, że nakład ten pochodzi z odszkodowania, które wnioskodawca otrzymał za wypadek w pracy, a środki pieniężne przeznaczył na zakup wspólnego mieszkania.

Ze względu na treść art. 45 § 1 k.r.o. oraz art. 567 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 618 k.p.c. i 688 k.p.c., przyjęc należy, że o zwrocie wydatków i nakładów z majątku osobistego (odrębnego) na majątek wspólny orzeka sąd wyłącznie na wniosek, a nie z urzędu, gdyż roszczenia te nie wchodzą w skład majątku wspólnego małżonków. Zatem domagający się ich zwrotu zobowiązany jest dokładnie określić te żądania, zgodnie z art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., czyli w sposób odpowiadający obligatoryjnym wymogom pozwu. Zgłaszając roszczenie, o którym mowa w art. 618 § 1 k.p.c., uczestnik postępowania musi zatem dokładnie oznaczyć jego wysokość i podstawę faktyczną (tak m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2011 r. I CSK 138/11, OSNC 2012/7-8/89). Żądaniemi tymi Sąd jest związany (art. 321 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Jedynie gdy chodzi o wydatki i nakłady poczynione z majątku wspólnego na majątek osobisty (odrębny), to Sąd uwzględnia je bez osobnego żądania uczestników postępowania, gdyż roszczenia te wchodzą w skład majątku wspólnego, a zatem podlegają podziałowi.

Podkreślić także należy, że art. 383 k.p.c. stanowi m.in., że w postępowaniu apelacyjnym nie można rozszerzyć żądania (pozwu - wniosku) ani występować z nowymi roszczeniami. W postępowaniu apelacyjnym nie można zatem wystąpić z żądaniem zwrotu nakładów z majątku osobistego (odrębnego) na majątek wspólny, jeśli nie było ono zgłoszone w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji. Analiza akt sprawy niniejszej nie pozwala przyjąć, by z takim żądaniem dotyczącym rozliczenia kwoty 52.282 zł wnioskodawca wystąpił przed sądem pierwszej instancji.

W konsekwencji należy uznać, że G. J. domagał się w niniejszym postępowaniu rozliczenia nakładów, jakie poniósł na przedmiotową nieruchomość, w wysokości jedynie 18.552 zł. Taką też kwotę w pełnej wysokości Sąd Okręgowy rozliczył jako nakład z jego majątku osobistego na majątek wspólny. Brak było podstaw do przyjęcia za Sądem Rejonowym, że zwrotowi podlega tylko połowa nakładu z majątku osobistego na majątek wspólny. Przywołane przez Sąd I instancji orzeczenie Sądu Najwyższego dotyczyło innego stanu faktycznego, a mianowicie zniesienia współwłasności nieruchomości poprzez ustanowienie odrębnych własności lokali.

Ponadto na marginesie należy zważyć, że pomiędzy datą uczynienia przez wnioskodawcę nakładu z majątku osobistego na majątek wspólny, a datą podziału majątku dorobkowego stron upłynął nieznaczny upływ czasu, który przemawia za niedokonywaniem waloryzacji kwoty 18552zł. stanowiącej nakład wnioskodawcy z jego majątku osobistego.

Stąd, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w pkt 3, orzekając jak w pkt 1 sentencji. W pozostałym zakresie, także co do kosztów postępowania (o czym poniżej), apelację wnioskodawcy G. J. jako nieuzasadnioną oddalono na podstawie art. 385 k.p.c.

Prawidłowym było rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego w zakresie kosztów postępowania. Nie ma racji skarżący, że uczestniczka postępowania powinna zwrócić mu połowę opłaty sądowej od wniosku oraz połowę zaliczki na biegłego, a tym samym część wynagrodzenia dla biegłego w wysokości 749,98 zł powinna zostać pokryta po połowie przez uczestniczkę i wnioskodawcę.

Jeśli chodzi o koszty wzajemne między stronami, słusznie Sąd Rejonowy zastosował art. 520 § 1 k.p.c. W sprawach o podział majątku wspólnego nie występuje sprzeczność interesów, o której mowa w art. 520 § 2 i 3 KPC, niezależnie od stanowiska stron i zgłaszanych przez nie twierdzeń i wniosków w przedmiocie składu, wartości i sposobu podziału majątku wspólnego. W postępowaniu tym strony są także w równym stopniu zainteresowane rozstrzygnięciem i ich interesy są wspólne o tyle, że celem postępowania jest wyjście ze wspólności majątkowej i uregulowanie wzajemnych

stosunków majątkowych (tak też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23-10-2013, IV CZ 74/13, Legalis Numer 739741).

W konsekwencji, każda ze stron poniosła koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie, w tym wnioskodawca poniósł całość kosztów opłaty sądowej od wniosku.

Pozostanie przy poniesionych kosztach postępowania dotyczy też uiszczonych w toku postępowania zaliczek na poczet wynagrodzenia biegłych. Stąd też jedynie w zakresie tej części wynagrodzenia biegłych, która została pokryta tymczasowo przez Skarb Państwa, należało orzec o obowiązku jej zwrotu przez uczestniczkę postępowania, mając na uwadze tę okoliczność, iż w toku postępowania uiszczona przez nią zaliczka była znacząco niższa niż zaliczka uiszczona przez wnioskodawcę.

W dalszej kolejności, Sąd Okręgowy rozpoznał apelacje uczestniczki postępowania J. J. (1), której zarzuty kwestionujące termin i sposób uiszczenia zasądzonych świadczeń okazały się zasadne.

Nie jest tak jak wskazał Sąd Rejonowy, że termin 6 miesięcy wystarczy uczestniczce na pozyskanie środków finansowych poprzez zaciągnięcie stosownego kredytu lub też zbycie posiadanego majątku w postaci nieruchomości w R. czy O..

Zdaniem Sądu Odwoławczego, ww. termin na dokonanie dopłaty został ustalony nieadekwatnie do sytuacji J. J. (1). J. J. (1) pracując jako ekspedientka w sklepie zarabia ok. 1.269,84 zł miesięcznie netto, ma na utrzymaniu dwójkę małoletnich dzieci w wieku szkolnym, których ojcem jest wnioskodawca. Wbrew stanowisku Sądu Rejonowego, wątpliwe jest, aby przy takich dochodach miała ona jakąkolwiek zdolność kredytową. J. J. (1) nie dysponuje przy tym żadnymi oszczędnościami i nie sposób oczekiwać, aby pracując za wynagrodzenie minimalne oraz wychowując dwójkę dzieci, była w stanie zaoszczędzić jakąkolwiek kwotę.

Odnosnie zaś możliwości zbycia przez J. J. (1) posiadanego majątku (nieruchomość w R., nieruchomość w O.), to mało realnym jest zbycie tych nieruchomości w tak krótkim terminie, jaki został wyznaczony uczestniczce na dokonanie dopłaty (6 miesięcy). Dość wskazać, że sprzedaż nieruchomości w R., pozbawiłoby J. J. (1) wraz z dziećmi mieszkania.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy uznał, że stosownym będzie rozłożenie na raty zasądzonego świadczenia w wysokości i terminach, jak w sentencji postanowienia. Podkreślenia wymaga, iż taki sposób rozłożenia na raty uwzględnia również interes wnioskodawcy.

Pierwszą z sześciu rat z tytułu dopłat w wysokości 11.439,20 zł otrzyma on do dnia 15 grudnia 2015 r., po czym do 15 grudnia każdego następującego roku kolejne raty w tej samej wysokości. Nadto, do 15 stycznia 2016 r. otrzyma on jedną z trzech rat, w wysokości 6.184 zł, po czym do 15 stycznia każdego następującego roku kolejne raty w tej samej wysokości. Powyższe pozwoli wnioskodawcy zabezpieczyć swoje potrzeby, w tym mieszkaniowe.

Stąd, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy z apelacji J. J. (1) zmienił zaskarżony wyrok w pkt 2d i 3, orzekając jak w pkt. 1 i 3 sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w oparciu o art. 520 §1 k.p.c. jako generalną regułę postępowania nieprocesowego. Nie było bowiem okoliczności do przyjęcia zasad szczególnych rozdziału kosztów z dalszych paragrafów powołanego artykułu skoro postępowanie niniejsze w równym stopniu dotyczyło sytuacji prawnej wnioskodawcy i uczestniczki postępowania.